
RECENZJA: M. KAPIAS, D. KELLER (RED.) – PIĘKNE, UŻYTECZNE, ZBĘDNE... OBIEKTY KOLEJOWE W POLSCE, MUZEUM W RYBNIKU, RYBNIK, 2016; 528 S. 91-92

Review: Piękne, użyteczne, zbędne... Obiekty kolejowe w Polsce, Muzeum w Rybniku, Rybnik, 2016; 528 pp.

Ariel Ciechański

Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania im. St. Leszczyckiego PAN, Twarda 51/55, 00-818 Warszawa

e-mail: ariel@twarda.pan.pl

Od kilku lat cyklicznie w październiku w Muzeum w Rybniku odbywa się bardzo interesująca konferencja dotycząca historii kolei w Polsce. Jej inicjatorem był dr Dawid Keller. Pokłosiem wystąpień są zbiory referatów w postaci książkowej. Wiele z nich może być interesujących i inspirujących dla geografów transportu zajmujących się badaniami z zakresu rozwoju i regresu sieci kolejowej w Polsce. Tak jest i z recenzowanym tu tomem pt. *Piękne, użyteczne, zbędne... Obiekty kolejowe w Polsce* będącym podsumowaniem dorobku konferencji z jesieni 2015 r. Zamieszczono w nim 21 artykułów.

We wspomniany powyżej nurt niewątpliwie wpisuje się praca P. Dąbrosz-Drewnowskiej i A. Drewnowskiego dotycząca przemian architektonicznych dworca Szczecin Główny, stanowiąca pierwszy rozdział książki. Przy okazji swoich dociekań na ten temat autorzy dokonują interesującej charakterystyki rozwoju Szczecińskiego Węzła Kolejowego oraz miejscowego portu morskiego. Uwzględniona została także miastotwórcza rola kolei. Zbliżony charakter, tyle że do-

tyczący węzła opolskiego, posiada artykuł autorstwa Z. Bereszyńskiego na temat problematyki architektury kolejowej w historii, krajobrazie i układzie przestrzennym tego miasta.

Podobnie jak autorzy pierwszego rozdziału P. Dąbrosz-Drewnowska i A. Drewnowski – A. Mielcarek koncentruje swoje zainteresowania na obszarze Pomorza Zachodniego. Jego opracowanie jest szczególnie interesujące dla geografów zajmujących się procesami rozwoju polskiej sieci kolejowej, bowiem podejmuje się w nim słabo spopularyzowaną naukowo tematykę niezrealizowanych, krótszych od istniejącego obecnie, połączeń Szczecina i Świnoujścia przez Zalew Szczeciński.

Bardzo ciekawą problematykę badawczą, wchodzącą także w zakres zainteresowań geografii transportu czy geografii turystyki, podejmuje P. Ziomek. Bada ona wpływ kolei na kształtowanie się i rozwój uzdrowisk sudeckich. Wychodząc od interesujących danych statystycznych dotyczących ruchu turystycznego autorka wyprowadza ciekawe wnioski

wskazujące na fakt, że w niektórych przypadkach samo doprowadzenie kolei w pobliże kurortu powodowało znaczący wzrost liczby kuracjuszy i turystów, podczas gdy w innych przypadkach wydłużenie o kilka km linii do samego uzdrowiska już nie miało większego wpływu na zaobserwowaną w nim frekwencję.

W zbliżonym nurcie osadzone są opracowania dwóch geografów dotyczące problematyki turystyki kolejowej. W pierwszym z nich – autor niniejszej recenzji szeroko odnosi się do zagadnień zaprzeczonych szans na rozwój tego typu produktów w Polsce. Z kolei F. Bebenow pochyla się nad bardzo niekorzystnym trendem tzw. „McDonaldyzacji” atrakcji turystycznych powstałych z wykorzystaniem zażytków kolejnictwa.

Kilka innych rozdziałów poświęconych jest architekturze kolejowej, głównie jej typizacji (prace M. Pszczółkowskiego i siostry A. Tejszerskiej). Chociaż porusza się w nich tematykę z zakresu historii architektury dworców PKP w okresie międzywojennym, to widoczne są pewne odniesienia przestrzenne, mogące zainteresować także geografów. Natomiast rozdział autorstwa D. Załuskiego o renesansie dworców kolejowych, mimo że pisany z perspektywy architekta czy urbanisty, może stanowić ciekawą inspirację i uzupełnienie wiedzy dla geografów zajmujących się problematyką modernizacji linii kolejowych. W tym kontekście warto również zapoznać się z opracowaniem E. M. Kido dotyczącym dworców kolejowych w Japonii, gdzie przy okazji przedstawia się krótki rys historii kolei w tym kraju.

W recenzowanej książce nie brakuje oczywiście rozdziałów typowo historycznych, które dla geografów nie są równie interesujące, jak wyżej przedstawione. Do tej grupy zaliczają się przede wszystkim liczne prace z zakresu historii architektury kolejowej, w tym m.in. stacji granicznych, posterunków dróżniczych, obiektów dworcowych (i ich modernizacji) oraz innych budynków kolejowych. Ciekawostkę stanowi tekst A. Synowca dotyczącym problemów funkcjonowania dworcowych punktów gastronomicznych podległych krakowskiemu przedsiębiorstwu „Wars”.

Reasumując, pomimo historycznego charakteru recenzowanego tomu, geografowie transportu znajdą w nim z pewnością wiele interesujących informacji mogących zainspirować do własnych dociekań oraz uzupełniających już zdobytą wiedzę. Dlatego recenzowana książka jest również godna polecenia przedstawicielom tego środowiska.